



การศึกษาพฤติกรรมการปรับตัวของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต  
ในสังคมพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้

A Study of Adaptive Behavior of Students from Bachelor of Nursing Science  
Program in a Multicultural Society in Southern Border

สุรวุฒิ คอเลาะ<sup>1\*</sup>, ฟาอิส วาเลาะเต<sup>1</sup>, อนุชิต มระอปี<sup>1</sup>  
Surawut Doloh<sup>1\*</sup>, Fa-is Walohtae<sup>1</sup>, Anuchit Maropi<sup>1</sup>

(Received: June 11, 2024; Revised: August 7, 2024; Accepted: August 21, 2024)

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการปรับตัวของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตในสังคมพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญ (critical incidents analysis) ผู้ให้ข้อมูลเหตุการณ์สำคัญ 30 เหตุการณ์ เป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 1 จำนวน 30 คน เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก แนวคำถามผ่านการพิจารณาความครอบคลุมและเหมาะสมที่จะนำไปใช้จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการจัดกลุ่มและจัดหมวดหมู่คำตอบ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการปรับตัวของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต สรุปได้ 3 ประเด็น ตามลำดับได้แก่ 1) การปรับตัวด้านการใช้ภาษาในการสื่อสาร 2) การปรับตัวด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม 3) การปรับตัวทางด้านพหุวัฒนธรรม

ผลจากการศึกษานี้ เป็นประโยชน์กับหน่วยงานในการบริหารจัดการปรับปรุงกระบวนการจัดการศึกษาให้นักศึกษาปรับตัวได้ดีในสังคมพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้

คำสำคัญ: พฤติกรรม, การปรับตัว, สังคมพหุวัฒนธรรม, นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตร

<sup>1</sup>คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย

<sup>1</sup>Faculty of Nursing Princess of Naradhiwas University

\* Corresponding Author: Surawut.d@pnu.ac.th



## Abstract

This qualitative research aimed to understand adaptive behavior of students from bachelor of nursing science program in a multicultural society in southern border by using the critical incident analysis technique. Thirty first-year nursing students served as key informants for thirty critical incidents. Data collection was conducted by in-depth interview were considered the coverage, and suitability by three experts. Answers were grouped and classified in data analysis.

Adaptive behaviors of students from bachelor of nursing science program were identified into three categories, respectively as follows: 1) adaptive behavior in the context of language use for communication; 2) adaptive behavior in the context of society and environment; and 3) adaptive behavior in the context of multicultural aspects.

The study's findings assist the institution to manage and update its procedures for enrolling students for the following academic year.

**Keywords:** Behavior, Adaption, Multicultural society, Students from bachelor of nursing science Program

## บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อาทิเช่น ด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม การศึกษาที่พัฒนาอย่างก้าวกระโดดของยุคเทคโนโลยีสารสนเทศหรือภาวะโลกาภิวัตน์ และมีเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างรวดเร็วนี้ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมหลายด้าน ถ้าบุคคลไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วได้อาจจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพให้บุคคลนั้นเกิดความคับข้องใจ วิตกกังวล หากปล่อยไว้เป็นเวลานานจะทำให้เกิดปัญหาที่รุนแรงได้ เช่น ปัญหาความเครียด ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลให้ดำรงชีวิตเต็มไปด้วยความทุกข์และทรมาน อีกทั้งอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนกับคนในสังคม จนกลายเป็นปัญหาสังคมตามมาได้

สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทในการพัฒนาบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถทางวิชาการและยังมีหน้าที่พัฒนานักศึกษาให้มีทักษะที่จำเป็น ในการดำเนินชีวิตให้มีความสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถาบันการศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีนักศึกษามุสลิมจำนวนมากศึกษาอยู่และโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้ความเป็นพหุสังคมได้แพร่กระจายเข้าสู่สังคมนักศึกษามุสลิมมากขึ้น ดังนั้นการดำเนินชีวิตกับเพื่อนต่างศาสนาที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันจะเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการ



พัฒนาทักษะชีวิตที่เหมาะสมในการอยู่ภายใต้กระแสสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง (Manmanah et al., 2020)

พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังมีหลาย ๆ ชุมชน ที่มีทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมอาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน แม้ว่าบุคคลเหล่านั้นจะมีความเชื่อในศาสนาที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง แต่สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างสันติสุข มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันมีความสามัคคีกัน มีความสนิทสนม มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน และมีการพึ่งพากัน มีการไปมาหาสู่กันอย่างพี่น้อง ซึ่ง ปรากฏการณ์ที่น่าสนใจอย่างหนึ่งนั้นคือวิถีชีวิตที่สะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่นในพื้นที่ มีนิสัยรักสงบและการดำรงชีวิตที่เรียบง่าย มีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจยึดถือมาากันในอดีตและถ่ายทอดสู่รุ่นลูกหลานจนถึงปัจจุบัน

นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เข้ารับการศึกษาระดับปริญญาตรี ในปีการศึกษา 2564 - 2566 จำนวนผู้เข้าศึกษา ปีละ 100 ราย (Division of Academic and Student affair Office, Princess of Naradhiwas University, 2023) ซึ่งมีช่วงอายุอยู่ระหว่าง 18 - 20 ปี ถือเป็นกลุ่มช่วงวัยรุ่นตอนปลาย มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย จิตใจ และอารมณ์เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตเปลี่ยนผ่านไปสู่วัยผู้ใหญ่ ได้ก้าวพ้นจากการเรียนในระดับมัธยมศึกษาเข้าสู่รั้วมหาวิทยาลัย ซึ่งยังใหม่ต่อการเรียนในระดับมหาวิทยาลัยและสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนผ่านชีวิตในช่วงนี้นับเป็นการปรับตัวเพื่อก้าวสู่ความเป็นผู้ใหญ่ เป็นช่วงเวลาที่จะได้เรียนรู้การใช้ชีวิตในอีกด้านหนึ่ง มีหน้าที่ความรับผิดชอบและต้องพึ่งพาตนเองมากขึ้น อีกทั้งนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ส่วนใหญ่ร้อยละ 40 (Division of Academic and Student affair Office, Princess of Naradhiwas University, 2023) มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด เช่น ปัตตานี ยะลา สงขลา สตูล ตรัง พัทลุง กระบี่ นครศรีธรรมราช เชียงใหม่ และสกลนคร ซึ่งนักศึกษาเหล่านี้จะต้องมีการปรับทางการดำรงชีวิตประจำวัน การรับประทานอาหาร การสื่อสาร และอารมณ์ความรู้สึกที่ต้องมาอาศัยในพื้นที่และบริบทวัฒนธรรมที่แตกต่างจากเดิม

จากการพูดคุยสอบถามข้อมูลเบื้องต้นจากกลุ่มนักศึกษาดังกล่าวพบว่า การปรับตัวทางด้านวัฒนธรรมของนักศึกษาเพศชายและเพศหญิงที่มาจากต่างจังหวัด จะพบประเด็นที่น่าสนใจคือ นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องการปรับตัวทางด้านวัฒนธรรมหลายประเด็น เช่น การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันทั้งกับเพื่อนต่างศาสนาและในการเรียนการสอน การอยู่ร่วมกัน การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ การแบ่งเวลาและรับผิดชอบตนเอง เป็นต้น ดังนั้นนักศึกษาจะต้องมีการเรียนรู้การปรับตัวทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นเรื่องสำคัญสำหรับนักศึกษาที่มีการโยกย้ายถิ่นฐานไปสู่วัฒนธรรมหนึ่งที่ไม่คุ้นเคย และเป็นสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตให้อยู่กับวัฒนธรรมนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนักศึกษาจะต้องเรียนรู้และเข้าใจในเรื่องการปรับตัวเพื่อรองรับการใช้ชีวิตใน



รูปแบบใหม่เพื่อทำให้การใช้ชีวิตดำเนินไปได้อย่างราบรื่น และยังมีส่วนสำคัญที่ทำให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการเรียน พร้อมต่อการเรียนรู้ทางวิชาชีพในระดับที่สูงขึ้นด้วย โดยระยะเวลาในการปรับตัวของนักศึกษาก็จะแตกต่างกันออกไป

จากการทบทวนวรรณกรรมพบประเด็นการปรับตัวที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขซึ่งเป็นประเด็นปัญหาของกลุ่มนักศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพฤติกรรมของการปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรมของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ ในกลุ่มของนักศึกษาที่มาจากต่างจังหวัดและต่างวัฒนธรรมตามทฤษฎีการปรับตัวของ Roy and Andrews (1999) 4 ด้าน คือ 1) ด้านร่างกาย (physiological mode) เป็นการปรับตัวเพื่อรักษาความมั่นคงทางร่างกาย สนองต่อความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิต มีความเป็นรูปธรรมสูง 2) ด้านอัตมโนทัศน์ (self-concept mode) เป็นการปรับตัวเพื่อรักษาความมั่นคงทางด้านจิตใจและจิตวิญญาณ เป็นความเชื่อและความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเองในช่วงเวลาหนึ่ง 3) ด้านบทบาทหน้าที่ (role function mode) เป็นการปรับตัวเพื่อรักษาความมั่นคงทางสังคมเกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่ตามบทบาทที่ตนดำรงอยู่ในสังคม และ 4) ด้านการพึ่งพาห้วงกัน (interdependent mode) เป็นการปรับตัวเพื่อรักษาความมั่นคงทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคน โดยใช้เหตุการณ์สำคัญ (critical incidents analysis) ในการรวบรวมข้อมูล จากผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ตรงและรับรู้ว่ามีผลสำคัญ และจำเหตุการณ์นั้นได้ดี ซึ่งผู้ให้ข้อมูลจะกล่าวถึงเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้น แนวทางการแก้ปัญหาในทางปฏิบัติในขณะที่เกิดเหตุการณ์สำคัญ ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นแนวทางในการวางแผนให้นักศึกษามีการปรับตัวที่ดี และนำไปปรับปรุงด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและส่งเสริมสนับสนุนให้ นักศึกษาประสบความสำเร็จในการศึกษาอันจะส่งผลให้นักศึกษาสำเร็จเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพในอนาคต

### วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาพฤติกรรมของการปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรมของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์

#### กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยประยุกต์กรอบแนวคิดการปรับตัวของ Roy and Andrews (1999) โดยได้อธิบายระบบการปรับตัวของบุคคลประกอบด้วย สิ่งเร้า (stimuli) เป็นทุกสถานการณ์หรือทุกภาวะการณ์ที่อยู่รอบตัวบุคคล ซึ่งประกอบด้วย 1) สิ่งเร้าตรง (focal stimuli) ที่บุคคลเผชิญโดยตรงส่งผลกระทบโดยตรง 2) สิ่งเร้าร่วม (contextual stimuli) เป็นสิ่งเร้าอื่นที่ปรากฏอยู่ในเหตุการณ์มีผลรองจากสิ่งเร้าตรง และ 3) สิ่งเร้าแฝง (residual stimuli) เป็นผลจากประสบการณ์ ซึ่งสิ่งเร้าเหล่านี้ เป็นปัจจัย



นำเข้าผ่านกระบวนการปรับตัว (process) เมื่อบุคคลเผชิญกับสิ่งเร้าจะส่งผลให้เกิดกลไกการปรับตัว (coping mechanism) เพื่อควบคุมตนเองโดยอาศัยกลไกการควบคุมและกลไกการคิดรู้ ประสานการทำงานภายในตัวบุคคล จนเกิดเป็นผลลัพธ์ (output) โดยบุคคลแสดงออกถึงพฤติกรรม การปรับตัว 4 ด้าน คือ 1) ด้านร่างกาย (physiological mode) เป็นการปรับตัวเพื่อรักษาความมั่นคงทางร่างกาย สนองต่อความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิต มีความเป็นรูปธรรมสูง 2) ด้านอัตมโนทัศน์ (self-concept mode) เป็นการปรับตัวเพื่อรักษาความมั่นคงทางด้านจิตใจและจิตวิญญาณ เป็นความเชื่อและความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเองในช่วงเวลาหนึ่ง 3) ด้านบทบาทหน้าที่ (role function mode) เป็นการปรับตัวเพื่อรักษาความมั่นคงทางสังคมเกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่ตามบทบาทที่ตนดำรงอยู่ในสังคม และ 4) ด้านการพึ่งพาระหว่างกัน (interdependent mode) เป็นการปรับตัวเพื่อรักษาความมั่นคงทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคน

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาการปรับตัว 3 ด้านของรอย ดังนี้ 1). ด้านอัตมโนทัศน์ (self-concept mode) 2). ด้านบทบาทหน้าที่ (role function mode) 3). ด้านการพึ่งพาระหว่างกัน (interdependent mode) เนื่องจากเมื่อบุคคลได้เผชิญกับสิ่งเร้าต่างๆหรือบริบทที่ไม่คุ้นชินจะส่งผลให้เกิดกลไกการปรับตัว (coping mechanism) เพื่อควบคุมตนเองโดยอาศัยกลไกการควบคุมและกลไกการคิดรู้ ประสานการทำงานภายในตัวบุคคล จนเกิดเป็นผลลัพธ์ (output) โดยบุคคลแสดงออกถึงพฤติกรรมปรับตัวในด้านต่าง ๆ ดังนั้นผู้วิจัยได้เลือกการปรับตัว 3 ด้านของรอย ในการศึกษาครั้งนี้เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการปรับตัวได้ชัดเจนในบริบทของงานวิจัยที่ศึกษา

### วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมปรับตัวของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 คณะพยาบาลศาสตร์

#### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลเหตุการณ์สำคัญ เป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลจำนวน 30 คน ผู้ให้ข้อมูลเหตุการณ์สำคัญแต่ละคนเลือกเหตุการณ์สำคัญที่ยังคงอยู่ในความทรงจำ คนละ 1 - 3 เหตุการณ์

คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์เข้าสู่กระบวนการวิจัยมีเกณฑ์คัดเข้าและเกณฑ์คัดออก ดังนี้

#### เกณฑ์คัดเข้า

1. เพศหญิง และเพศชาย มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์



2. ภูมิลำเนาต่างจังหวัด (ยะลา ปัตตานี สงขลา สตูล ตรัง พัทลุง กระบี่ นครศรีธรรมราช เชียงใหม่ และ สกลนคร)

3. ต้องได้รับการศึกษาในคณะพยาบาลศาสตร์มาแล้วเกิน 6 เดือน ขึ้นไป

4. พักอาศัยอยู่ในหอพักของมหาวิทยาลัยและบ้านเช่า / อะพาร์ตเมนต์

#### **เกณฑ์คัดออก**

5. ภูมิลำเนาในจังหวัดนครราชสีมา

6. ได้รับการศึกษาในคณะพยาบาลศาสตร์มาแล้วไม่เกิน 6 เดือน

7. พักอาศัยอยู่บ้านของตนเองกับครอบครัว

#### **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย**

ผู้วิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ด้วยการศึกษาวิธีวิจัยเชิงคุณภาพจากหนังสือ วารสาร และตัวอย่างงานวิจัยที่ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญ และศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของนักศึกษาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ และแบบสัมภาษณ์สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและแยกองค์ประกอบตามวัตถุประสงค์การวิจัย ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป ดังนี้ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพ ภูมิลำเนา ที่อยู่อาศัย แนวคำถามในการสัมภาษณ์ จำนวน 4 ข้อดังนี้

1. คุณช่วยเล่าได้ไหมว่ามีเหตุการณ์ใดบ้างที่จะต้องปรับตัว เพราะอะไร แล้วมีการจัดการอย่างไร
2. ในเหตุการณ์ครั้งนั้นมีใครเข้ามาเกี่ยวข้องกับบ้าง และการกระทำของผู้ที่เกี่ยวข้องเขาทำอย่างไร
3. คุณคิดและรู้สึกอย่างไรบ้างกับสังคมพหุวัฒนธรรมที่นี่เพราะอะไร แล้วท่านทำอย่างไรบ้าง
4. สุดท้ายนี้คุณมีประเด็นข้อเสนอแนะด้านใดบ้างเพื่อพัฒนาระบบการดูแลนักศึกษาต่อไป

#### **การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ**

การดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ และความน่าเชื่อถือของข้อมูลมีดังนี้

1. การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยนำแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 4 ข้อให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและความชัดเจนและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ หลังจากนั้นนำมาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. การทดลองสัมภาษณ์ (pilot study) ผู้วิจัยทดลองใช้แนวคำถามสัมภาษณ์ก่อนการนำไปใช้ในการศึกษาจริงโดยไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กำหนดใกล้เคียงกับผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาจริงจำนวน 2 ราย เพื่อทำการประเมินความเป็นไปได้ในการ



สัมภาษณ์ ความชัดเจนของข้อความที่สร้างขึ้น และปัญหาอุปสรรคในการสัมภาษณ์ พร้อมทั้งเป็นการฝึกทักษะต่าง ๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ต่อไป

### วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อมีการลงนามยินยอมเข้าร่วมวิจัย ผู้วิจัยทำการนัดหมายกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลเพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล ณ สถานที่ ที่มีความเป็นส่วนตัว โดยผู้ให้ข้อมูลได้รับการสัมภาษณ์เชิงลึกจนได้ข้อมูลที่อิ่มตัว ซึ่งในการสัมภาษณ์ใช้เวลาประมาณ 45 - 60 นาที โดยผู้วิจัยนัดหมายการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นไปตามลำดับความสมัครใจและความสะดวก ผู้วิจัยจะขออนุญาตทำการบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์เพื่อความครบถ้วนของข้อมูล การสัมภาษณ์เชิงลึกดำเนินการวันละไม่เกิน 2 ราย เพื่อคุณภาพในการได้มาซึ่งข้อมูล และทำการบันทึกการสะท้อนคิด (Reflective journal) หลังการสัมภาษณ์แต่ละราย เพื่อทำการสะท้อนประเด็นที่มีประโยชน์ต่อการสัมภาษณ์ในครั้งต่อไป และเป็นการตรวจสอบการอิ่มตัวของข้อมูล (data saturation) ตลอดระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล

### การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการพิจารณาจริยธรรมจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนราธิวาส เลขที่โครงการวิจัย 17 / 2566 ออกใบรับรองให้วันที่ 3 สิงหาคม 2566 โดยผู้วิจัยอธิบายให้ผู้ให้ข้อมูลทราบถึงวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินการวิจัย พร้อมเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยซักถาม และตัดสินใจเข้าร่วมวิจัยโดยสมัครใจ ผู้วิจัยอธิบายให้ทราบว่าผู้ให้ข้อมูลมีสิทธิที่จะให้ข้อมูลและปฏิเสธการให้ข้อมูล โดยไม่มีผลเสียต่อการเรียนการสอนและสามารถถอนการเข้าร่วมวิจัยได้ตลอดเวลา ไม่มีผลกระทบใด ๆ และส่วนข้อมูลและเสียงที่บันทึกไว้จะเก็บรักษาเป็นความลับ โดยปกปิดแหล่งข้อมูลอย่างเคร่งครัดทั้งข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ และหน่วยงานที่ให้สัมภาษณ์ และจะดำเนินการทำลายเทปบันทึกเสียงและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้ข้อมูล 5 ปี หลังเสร็จสิ้นกระบวนการดำเนินการวิจัย ส่วนการนำเสนอข้อมูลเป็นภาพรวมไม่มีการชี้เฉพาะและไม่ก่อให้เกิดความเสียหายใด ๆ ทั้งสิ้นต่อผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์และองค์กรที่ให้ข้อมูล หากผู้ให้ข้อมูลไม่พร้อมในการให้ข้อมูลบางอย่างที่เป็นเรื่องละเอียดอ่อน หรือมีผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูล องค์กร สามารถยุติการบันทึกเสียงสัมภาษณ์และการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ได้ทันทีโดยไม่มีเงื่อนไข

### การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเสียงที่ได้จากการบันทึกระหว่างการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคลรวม 30 ข้อมูลเสียง ถูกส่งเพื่อทำการถอดเทปเป็นบทสัมภาษณ์โดยบุคคลที่ 3 ที่ไม่สามารถจัดกระทำหรือเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวได้ ผู้วิจัยทำการฟังเทปบันทึกเสียงและตรวจสอบความถูกต้องตรงกันกับบทสัมภาษณ์ที่ได้รับการถอดและพิมพ์เป็นต้นฉบับ จากนั้นผู้วิจัยทำการสุ่มเลือกบทสัมภาษณ์จำนวน 1 ใน 2 ของจำนวนผู้ให้ข้อมูล



ทั้งหมดได้จำนวน 5 ราย ส่งกลับให้ผู้ให้ข้อมูลทำการตรวจสอบความถูกต้องของบทสัมภาษณ์ โดยผู้ให้ข้อมูลมีสิทธิ์ในการแก้ไขปรับปรุงบทสัมภาษณ์ตามที่ผู้ให้ข้อมูลเห็นสมควร หลังจากข้อมูลได้รับการตรวจสอบความถูกต้องและแก้ไขจากผู้ให้ข้อมูลแล้วมีการส่งกลับบทสัมภาษณ์ให้ผู้วิจัยทั้งหมด ผู้วิจัยนำข้อมูลบทสัมภาษณ์ทั้งหมดเข้าทำการการจัดการข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยเลือกใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) (Creswell & Poth, 2017) ร่วมกับใช้เทคนิคการวิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญ (critical incidents analysis) โดยกำหนดเหตุการณ์สำคัญที่จะศึกษาจำนวน 30 เหตุการณ์ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ของผู้ให้ข้อมูลยังคงจดจำและสามารถเล่าเหตุการณ์นั้นได้ โดยหลังจากกระบวนการเตรียมข้อมูลและตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้อง ผู้วิจัยทำการอ่านบทสัมภาษณ์ทำความเข้าใจประเด็นผลการสะท้อนคิดจากบทสัมภาษณ์ การตีความและจับประเด็นและทำการแยกหมวดหมู่คำ กลุ่มคำประโยคหรือย่อหน้าข้อความที่ได้จากการตีความเพื่อแยกแยะและจัดหมวดหมู่ข้อมูลผู้วิจัยสร้าง code book เพื่อให้ความหมายและบรรยายนิยามความจำเพาะของแต่ละ theme และ code เพื่อรองรับการจัดหมวดหมู่ของการวิเคราะห์เนื้อหาตามผลการสะท้อนของผู้ให้ข้อมูล โดยกระบวนการ coding และ theming วิเคราะห์ความสอดคล้องของการจัดกลุ่มหมวดหมู่ของข้อมูลโดยตรวจสอบกับรายละเอียดของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในแต่ละเรื่อง จากนั้นทำการอ่านทวนซ้ำการตีความซ้ำและ recoding ก่อนทำการสอบทานผลการวิเคราะห์ระหว่างทีมวิจัยและที่ปรึกษา ตามกรอบคำถามการวิจัยในการสะท้อนข้อมูลที่ถูกต้อง

#### ความเชื่อมั่นการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้จะต้องคำนึงถึงคุณภาพและความน่าเชื่อถือ (trustworthiness) ในทุกกระบวนการของการดำเนินการวิจัยโดยมีกระบวนการต่าง ๆ ครอบคลุมองค์ประกอบการสร้างคุณภาพตามแนวทางการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพได้แก่ ความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Credibility) การถ่ายทอดข้อมูล (Transferability) การตามติดข้อมูล (Dependability) และการยืนยันข้อมูล (Conformability) ซึ่งในการวิจัยนี้มีกระบวนการเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย ผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและมีการตรวจสอบความถูกต้องตรงกันของบทสัมภาษณ์และเทปเสียงโดยการฟังเทปเสียงซ้ำ พร้อมไปกับการอ่านบทสัมภาษณ์ที่ได้รับจากการถอดเทปของบุคคลที่ 3 เพื่อความมั่นใจในความถูกต้องของข้อมูลก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มบทสัมภาษณ์เพื่อส่งให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบความถูกต้องและแก้ไข โดยมีการส่งกลับผลการตรวจสอบโดยผู้ให้ข้อมูลจำนวน 5 ฉบับ หลังการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยผู้วิจัยแล้ว ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจัดกระทำ โดยทีมวิจัยแบบแยกจากกันก่อนนำ ผลการวิเคราะห์ code และ theme มาตรวจสอบเชิงยืนยันและร่วมสะท้อนการตีความก่อนสรุปและยืนยันการวิเคราะห์ข้อมูล โดยที่ปรึกษา



วิจัย ทั้งนี้เพื่อเป็นการยืนยันการตีความและการวิเคราะห์ที่ป้องกันความลำเอียงของผู้วิจัยโดยการตรวจสอบของบุคคลที่แตกต่างกัน(member checking) ซึ่งพบว่าการตีความในบางประเด็น ข้อค้นพบที่สามารถรวมหรือแยกออกจากกัน โดยการนำประเด็นทั้งหมดมาร่วมตีความและจัดหมวดหมู่ใหม่โดยทีมวิจัยทั้งหมดเป็นครั้งสุดท้ายก่อนกระบวนการเขียนรายงานผู้วิจัยมีระบบการสอบทานข้อมูล(audit trial) เพื่อเป็นการยืนยันความน่าเชื่อถือและตรวจสอบได้ของข้อมูล โดยมีการใช้ระบบสัญลักษณ์ในการแทนความหมายและการปกปิดตัวตนของผู้ให้ข้อมูลในข้อความการสะท้อนคิดที่นำเสนอในบทความนี้ได้แก่ “///” หมายถึงข้อความที่มีการตัดทิ้ง“{ }” หมายถึงการกล่าวถึงตัวบุคคลสถานที่ หรือองค์กรที่ไม่อาจเปิดเผยได้ “(SN1:P1)” หมายถึง ข้อความจากผู้ให้ข้อมูลนักศึกษาพยาบาลคนที่ 1 ของบทสัมภาษณ์หน้าที 1 นอกจากนี้กระบวนการตีความเพื่อการนำเสนอผลการวิจัยได้มีกระบวนการตรวจสอบระหว่างทีมวิจัย และที่ปรึกษาเพื่อยืนยันความถูกต้องและความน่าเชื่อถือสูงสุด

### ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

#### ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามข้อมูลทั่วไป และค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอายุ (n=30)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
<b>เพศ</b>		
หญิง	22	73.33
ชาย	8	27.66
<b>อายุ (ปี)</b>		
15 – 20	25	75.00
21 – 25	5	25.00
(Min = 19, Max = 24, M = 19.86, S.D. = 1.16)		
<b>ศาสนา</b>		
พุทธ	18	60
อิสลาม	12	40
<b>สถานภาพ</b>		
โสด	30	100
<b>ภูมิภาค</b>		
สงขลา	10	33.33



ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ปัตตานี	6	20
ยะลา	4	13.33
นครศรีธรรมราช	2	6.66
สตูล	2	6.66
ตรัง	2	6.66
กระบี่	1	3.33
พัทลุง	1	3.33
เชียงใหม่	1	3.33
สกลนคร	1	3.33
ที่อยู่อาศัย		
หอพักมหาวิทยาลัย	18	60.00
บ้านเช่า / อะพาร์ตเมนต์	12	40.00

จากตารางที่ 1 นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตผู้ที่ให้ข้อมูล มีจำนวน 30 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 73.33) และเพศชาย (ร้อยละ 27.66) โดยมีอายุระหว่าง 15 - 20 ปี มากสุด (ร้อยละ 75.00) อายุเฉลี่ยอยู่ที่ 19.86 ปี นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 60) ศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 40) ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด (ร้อยละ 100) โดยส่วนใหญ่่นักศึกษาอยู่ในภาคใต้คือ สงขลา (ร้อยละ 33.33) ปัตตานี (ร้อยละ 20) ยะลา (ร้อยละ 13.33) และ นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล (ร้อยละ 6.66) และพัทลุง กระบี่ สกลนคร เชียงใหม่ (ร้อยละ 3.33) และจะพักอาศัยหอพักมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 60.00) และบ้านเช่า / อะพาร์ตเมนต์ (ร้อยละ 40.00) ส่วนใหญ่จะเป็นนักศึกษาชาย

**ส่วนที่ 2** ข้อค้นพบการศึกษาพฤติกรรมกรรมการปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรมของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์

ข้อค้นพบจากการวิจัยโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจะพบว่า พฤติกรรมการปรับตัวของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต จำนวนผู้ให้ข้อมูล 30 ราย ให้ข้อมูลเหตุการณ์ 30 เหตุการณ์ สรุปได้ 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) การปรับตัวด้านการใช้ภาษาในการสื่อสาร 2) การปรับตัวด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม 3) การปรับตัวทางด้านพหุวัฒนธรรม ดังคำเล่าต่อไปนี้

1. การปรับตัวด้านการใช้ภาษาในการสื่อสาร สามารถแบ่งประเด็นข้อค้นพบได้ดังนี้  
การปรับตัวด้านการใช้ภาษา ข้อค้นพบ ได้แก่ การใช้ภาษากลางในการสื่อสาร ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้



“หนูจะบอกว่า คอเข้ามาใหม่ ๆ ที่นี้หนูกังวลมากเลย เพราะว่าหนูไม่เคยมาที่นี่เพราะหนูเป็นเด็กต่างจังหวัด หนูต้องปรับตัวเรื่องการสื่อสารเป็นอย่างแรงเลยคะ” ... “ในช่วงแรกปี 1 เราจะมีเรียนรวมที่คณะต่าง ๆ เช่น แพทย์ วิทยาศาสตร์ ทำให้ต้องมีการสื่อสารกับเพื่อนที่หลากหลายแต่เพื่อนชอบพูดภาษาถิ่นทำให้สื่อสารกันลำบาก” ... “ส่วนเรื่องเรียนกว่าจะปรับตัวได้ก็ใช้เวลานานพอสมควรที่รู้ตัวอีกทีก็จะสอบแล้ว...”

(SN1: P5)

“สำหรับผมมาแรก ๆ รู้สึกทำตัวไม่ถูก ไม่รู้จะเริ่มยังไง เพราะชีวิตสมัยมัธยมมันไม่เหมือนกันกว่าจะปรับตัวได้ใช้เวลา 3 ถึง 4 เดือนเลย” ... “คืนแรกที่เรียนเพื่อนที่เป็นรุ่นพี่มาจากโรงเรียนเดิมด้วยกันได้ช่วยและแนะนำทำให้ความเครียดลดลง” ... พี่เขาพูดว่าน้อง ๆ การปรับตัวไม่ยากแค่ให้สนุกกับมันก็พอ มีอะไรบอกได้พูดคุยกันได้ขึ้นมาหาได้นะเว้ย” ... “และอย่างยิ่งการทำกิจกรรมในชั้นเรียนเพื่อนชอบพูดภาษาถิ่นไม่ค่อยใช้ภาษากลาง ทำให้ฟังไม่เข้าใจ ทำให้กับเพื่อนลำบากกว่าจะเข้าใจกันทั้งหมดคาบเรียนพอดี...”

(SN4: P11)

“...แรกเลยตอนเรียนหนูไม่กล้าที่จะถามใครเลยเพราะเวลาหนูพูดได้เพื่อน ๆ ไม่เข้าใจ บางทียิ่งวิชาเกี่ยวกับทางการแพทย์หนูรู้สึกน่าเบื่อเพราะว่าหนูกดดันเหมือนกันกว่าจะปรับตัวได้ใช้เวลา 3 ถึง 4 เดือนเลย” .. “คืนแรกที่เรียนเพื่อนที่เป็นรุ่นพี่มาจากโรงเรียนเดิมด้วยกันได้ช่วยและแนะนำทำให้ความเครียดลดลง” ... พี่เขาพูดว่าน้อง ๆ การปรับตัวไม่ยากแค่ให้สนุกกับมันก็พอมีอะไรบอกได้พูดคุยกันได้ขึ้นมาหาได้นะเว้ย”

(N13:P18)

2. การปรับตัวด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม สามารถแบ่งประเด็นข้อค้นพบได้ดังนี้

การปรับตัวด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ข้อค้นพบ ได้แก่ ใจแตกใจ การเข้าร่วมกับสังคมใหม่ การทำกิจกรรมร่วมกัน มารยาทการทักทาย ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

“...ที่นี้ดีมาก ๆ เลยคะสิ่งแวดล้อมดี เพราะว่าที่พุกกับที่เรียนใกล้ ๆ กัน“.....แต่บางครั้งก็ต้องรีบไปเข้าแถวกับเพื่อนต่างคณะและต่างสาขา...” “ซึ่งจะเห็นได้ว่าคนที่นี้เขาช่วยหนูตลอดเพราะหนูเป็นคนต่างจังหวัดถึงเราจะนับถือศาสนาเหมือนกันแต่สังคมเราต่างกันทำให้หนูเรียนรู้สังคมมากเลย”....

(SN8:P20)



“...มาแรก ๆ ผมต้องปรับตัวเยอะเลยครับทั้งเรื่องเพื่อน และความเป็นอยู่”แรกๆผมต้องใช้เวลา เพราะผมไม่เคยอยู่กับเพื่อน ๆ มุสลิมซึ่งถือว่าเป็น culture shock วิถีชีวิตเขากับผมไม่เหมือนกันเลยแต่ผมก็สามารถปรับตัวได้...”

(SN5:P12)

“...สำหรับหนูนะกะหนูคิดว่าสังคมที่นี่ดีมากสำหรับหนูมาวันแรกก็จะมีพี่ ๆ มาให้ความช่วยเหลือและเพื่อนร่วมรุ่นทำให้หนูรู้สึกปลอดภัย...” “...ที่นี่มีสิ่งแวดล้อมที่ดีทั้งเรื่องการเรียนรู้และการเป็นอยู่...พูดง่าย ๆ ว่า “ใจแลกใจมากกว่า...”

(SN20:P24)

“...สำหรับหนูรู้สึกดีมากได้อยู่กับเพื่อนมุสลิม เห็น ได้ชัดเจนเลยเวลาช่วงทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อนจะเข้ามาช่วยตลอดและยิ่งช่วงสัปดาห์การแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยพวกหนูต้องตื่นแต่เช้าเพื่อมาซ้อมสแตนด์เชียร์”... “ความโชคดีของหนูที่มีเพื่อนนี้แระคอยปลุกเช้าเพราะเพื่อนต้องตื่นมาละหมาดตั้งแต่หัวรุ่ง”..... “และเวลาไม่มีกิจกรรมหรือพักเที่ยงหนูก็จะไปทานข้าวและเผื่อเพื่อนละหมาดก่อนไปเรียนพร้อมกัน”....

(SN11:P26)

“...มาแรก ๆ ผมก็ตกใจกับสังคมที่นี่คือ ถ้าบ้านผมเห็นครู อาจารย์ ผู้ใหญ่จะยกมือไหว้กล่าวทักทาย ที่นี่เพื่อน ๆ บางคนไม่ยกมือไหว้และจะกล่าวทักทายเป็นภาษาอาหรับ”... “ซึ่งตรงนั้นทำให้ผมใช้ชีวิตเขากับผมไม่เหมือนกันพอหลัง ๆ ผมเริ่มเรียนรู้เลยใช้คำทักทายเหมือนเพื่อนกับเพื่อนในชั้นเรียนเลยแต่ผมก็สามารถปรับตัวได้...”

(SN5:P32)

### 3. การปรับตัวทางด้านพฤติกรรม สามารถแบ่งประเด็นข้อค้นพบได้ดังนี้

การปรับตัวทางพฤติกรรมข้อค้นพบ ได้แก่ ด้านการปฏิบัติศาสนกิจ(ละหมาด) การถือศีลอด การรับประทานอาหาร การแต่งกาย และ การสื่อสารในชีวิตประจำวัน ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

“...ความเป็นอยู่ของหอพักที่นี่สำหรับหนูคือดีแต่มัน ไกลจากร้านค้าในการจับจ่ายซื้อของ ” “บางครั้งช่วงมีกิจกรรมตอนเย็นถึงตีทำให้พวกหนูกลัวที่จะกลับหอพักทำให้พี่ ๆ ต้องมาส่งที่หอพักในช่วงทำกิจกรรม...” “...พี่ ๆ ในแถวและพี่ที่โรงเรียนเคมยินดีพร้อมช่วยเหลือเสมอทำให้หนูรู้สึกปลอดภัยขึ้น...”

(SN6:P15)



“...วันแรก ๆ ที่มาอยู่ที่หอพักก็ใจหายเพราะผมยังไม่รู้จักเพื่อนเพราะมาคนเดียวผู้ชายเขาให้อยู่หอ นอกผมเลยต้องเช่าหออยู่กับเพื่อน ๆ “...แรกๆที่บ้านกังวลมากเลยแต่ผม โชคดีมากเลยครับเพื่อนที่อยู่ ในจังหวัดช่วยเหลื้อหาหอพักและมาพูดคุยกันทั้ง ๆ ที่เพื่อนอยู่บ้านของตัวเอง...”

(SN16:P21)

“...วันนั้นตอนอยู่หอพักหนูเห็นเพื่อนๆละหมาดหนูเลยถามว่าว่าละหมาดอยากไม่หนูเลยให้เพื่อนสอนละหมาดได้ไม่อย่างลอง...” “...ในช่วงนั้นหนูไม่รู้ว่าจะทำอะไรบ้างเพื่อน ๆ หนูทำได้ยังไง ได้ดูการใส่ชุดก็ร้อนแล้ว...” “...วันนั้นเพื่อนสอนให้ละหมาดตามเพื่อน...”

(SN2:P24)

“...วันนั้นผมนั่งงกับเพื่อนตอน ไปซื้อของแถวหอพักพ่อค้าพูดภาษาวิไลผมกับเพื่อนพ่อค้าพูดว่าเนาะบือลีกาปอ ผมไม่เข้าใจภาษาที่พ่อค้าถามวันนั้นเลยขอความช่วยเหลือจากเพื่อนอีกกลุ่มที่มาซื้อของในร้านให้ช่วยแปลภาษาให้...” “...พอหลังๆผมเริ่มคุยภาษาวิไลได้เพื่อน ๆ ในรุ่นช่วยสอนทำให้ผมเข้าใจภาษามากขึ้นและสื่อสารได้ในบางคำ...”

(SN11:P27)

“...ช่วงเดือนบวชผมเลยถามเพื่อนๆว่าต้องทำยังไงบ้างผมอยากลองบวชด้วยเพื่อนบอกว่าต้องตื่นทานข้าวหรือขนมตอนตี 4 ก่อนถึงเวลาละหมาดในหัวรุ่งหลังจากนั้นจะกินอีกครั้งตอนพระอาทิตย์ตก ช่วงนั้นผมบวชกับเพื่อน ๆ ได้ 3 วัน...”

(SN11:P32)

“...ส่วนเรื่องการเข้าพูดคุยกับเพื่อนต่างศาสนานั้นก็มีนะคะเพราะว่าหนูมาจากพื้นที่สองศาสนา ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ว่าอิสลามล้วน ไม่มีไทยพุทธเลย ครั้งแรกที่มีเพื่อนไทยพุทธก็แอบกังวลว่าถ้าเขา เป็นเพื่อนกับเราแต่เราไม่กินหมู เวลาไปหาอะไรทานเพื่อนจะลำบากไม่ เขายังจะคบกับเรอีกไม่...”

(SN15:P38)

“...วันแรกที่มาจากบ้านพอเข้ามาที่มหาลัยแห่งนี้สิ่งแรกที่หนูเห็นแล้วประทับใจมากเลยคะเรื่องการแต่งกายเขา แต่งกายมิดชิด แตกต่างจากหนูเลย...” “...แต่หนูคิดว่า การแต่งกายของเพื่อนเขาดูปกปิดดี



หนูต่างหากต้องมาปรับการแต่งกายให้คิปกปิดเพิ่มมากขึ้นจากเดิม ทำให้รู้สึกปลอดภัยเพราะเราคนต่าง  
ถิ่นต้องปรับตามบริบทที่เรามาอยู่จะดีกว่าไม่...”

(SN25:P44)

## อภิปรายผล

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาพฤติกรรมการปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ของ  
นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์พบ 3 ประเด็นหลัก ๆ ได้แก่ 1) การ  
ปรับตัวด้านการใช้ภาษาในการสื่อสาร 2) การปรับตัวด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม 3) การปรับตัวทางด้าน  
พหุวัฒนธรรม

1. การปรับตัวด้านการใช้ภาษาในการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องทฤษฎีการปรับตัวของรอยในด้  
บทบาทหน้าที่ (role function mode) เป็นการปรับตัวเพื่อรักษาความมั่นคงทางสังคมเกี่ยวข้องกับการทำ  
หน้าที่ตามบทบาทที่ตนดำรงอยู่ในสังคม และ ด้านการพึ่งพาซึ่งกัน (interdependent mode) เป็น  
การปรับตัวเพื่อรักษาความมั่นคงทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคน จากผู้ให้ข้อมูล  
จำนวน 30 ราย พบว่า พฤติกรรมการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตในสังคมพหุวัฒนธรรม  
แต่ละคนมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับหลากหลายปัจจัย เช่น ช่วงอายุของผู้ที่เริ่มเข้ามาศึกษาซึ่งจะเห็นถึง  
การเปลี่ยนแปลงจากโรงเรียนเป็นมหาวิทยาลัย ซึ่งกระบวนการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นจะก่อให้เกิดความ  
ตึงเครียดโดยเฉพาะในช่วงปีแรกที่เพราะต้องออกจากบ้านและครอบครัวซึ่งนักศึกษาบางรายยังไม่มีวุฒิ  
ภาวะที่สมบูรณ์พอที่จะเข้ากับสังคมใหม่เพราะยังติดการใช้ชีวิตกับกลุ่มเดิม ๆ ทำอะไรเหมือนเดิม เช่น  
การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การสื่อสารยังใช้ภาษาถิ่นมากกว่าภาษาราชการ จะเห็นได้ว่าเป็นอุปสรรค  
ในการสื่อสารอย่างมาก ยิ่งไม่เข้าใจภาษาในการสื่อสาร ยิ่งขาดความรู้ในบริบทสังคมวัฒนธรรมนั้น ๆ  
ดังนั้นจะต้องมีปรับตัวเข้ากับสังคมและต้องอาศัยความพยายามในการปรับตัวเพื่อให้สามารถจัดการกับ  
ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ดังข้อค้นพบจากการวิจัยนี้ที่ต้องมีการปรับตัวกัน การใช้ภาษาในการสื่อสาร  
สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chaiyapan and Suksawat (2017) ที่ได้กล่าวถึง เมื่อเข้ามาเรียนใน  
มหาวิทยาลัยต้องปรับตัวในการเรียน การใช้ภาษาไทยในการสื่อสารทำให้พูดไม่ชัด ถูกเพื่อนนิทาหรือ  
ล้อเลียน จนทำให้เกิดความรู้สึกกังวลเพราะความอับอายในการพูด เสียงที่จะพูดหรือแสดงความคิดเห็น  
ดังนั้นจะเห็นว่านักศึกษาที่มาจากต่างวัฒนธรรมจะมีวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันไม่ว่าทางด้านภาษาใน  
การสื่อสารที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะเอกลักษณ์ที่แตกต่างไปจากเดิม ในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคล  
อื่น เมื่อมีการเข้าสู่สังคมในสภาพแวดล้อมใหม่เพื่อลดสภาวะกดดันกับสิ่งที่ไม่คุ้นเคยและเพื่อให้เกิด  
ขวัญกำลังใจที่ดีในการปรับตัว จะพบว่านักศึกษากลุ่มนี้จะแสวงหาแหล่งสนับสนุนจากกลุ่มคนที่มี



วัฒนธรรมเดียวกันเพราะจะมีความคิดว่าคนที่ใช้ภาษาเดียวกันต้องมีความเข้าใจกันมากกว่าคนต่างวัฒนธรรมกับตน ดังข้อมูลจากการสัมภาษณ์ “ในช่วงแรกปี 1 เราจะมีเรียนรวมที่คณะต่าง ๆ เช่น แพทย์ วิทยาศาสตร์ ทำให้ต้องมีการสื่อสารกับเพื่อนที่หลากหลายแต่เพื่อนชอบพูดภาษาถิ่นทำให้สื่อสารกันลำบาก” ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการสื่อสารมีความสำคัญอย่างยิ่งและต้องผ่านตัวกลาง เช่น เพื่อน รุ่นพี่กลุ่มเดียวกัน หรือมีการใช้สมาร์ทโฟน เข้ามาช่วยเหลือเพื่อให้เกิดการสื่อสารที่สร้างสรรค์ ไม่ปะทะคารมกัน

2. การปรับตัวด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการปรับตัวของรอยด้าน อัทมโนทัศน์ (self-concept mode) เป็นการปรับตัวเพื่อรักษาความมั่นคงทางด้านจิตใจและจิตวิญญาณ เป็นความเชื่อและความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเองในช่วงเวลาหนึ่ง จะเห็นได้ว่าการปรับตัวทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมนักศึกษาทุกคนล้วนมีการปรับตัวด้านนี้ เนื่องด้วยแต่ละคนมาจากสังคมและสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ดังนั้นการเข้าสังคมและสภาพแวดล้อมใหม่ที่เปลี่ยนแปลง ทำให้นักศึกษามีความมั่นใจ รู้สึกอบอุ่นสบาย นอกจากนี้ยังพบว่ายังมีนักศึกษาส่วนหนึ่งที่เคยมีประสบการณ์การเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษามาแล้วซึ่งสามารถช่วยเหลือและให้คำแนะนำเพื่อน ๆ ในรุ่นได้ ซึ่งจะสอดคล้องกับการศึกษาของ Chokbamrung and Thongnopakun (2019) เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ในจังหวัดชลบุรี ที่กล่าวถึง เมื่อได้เข้าร่วมกิจกรรมต้อนรับน้องใหม่และประชุมเชียร์ กิจกรรมภายในมหาวิทยาลัยแบบเปิดเผยไม่ลับตาและได้แรงสนับสนุนจากรุ่นพี่ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมความเป็นอยู่ในมหาวิทยาลัยด้วย ซึ่งข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ เช่น การใช้ใจแลกเปลี่ยน การเข้าร่วมกับสังคมใหม่ การทำกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อนต่างเพศและศาสนา จะพบว่า นักศึกษามีการปรับตัวในการอยู่ร่วมกันกับเพื่อนต่างศาสนาได้ดีกว่าและให้ความช่วยเหลือร่วมมือในการทำงาน ทั้งนี้เพราะความเข้าใจซึ่งกันและกันในการอยู่ร่วมกันทำให้นักศึกษากลุ่มนี้มีการปรับตัวที่เร็วกว่าทั้งกับเพื่อนและอาจารย์ในมหาวิทยาลัยด้วยกัน ดังข้อมูลจากการสัมภาษณ์ “...ที่นี่มีสิ่งแวดล้อมที่ดีทั้งเรื่องการเรียนรู้และการเป็นอยู่... พุดง่าย ๆ ว่า “ใจแลกเปลี่ยนมากกว่า...” “...อาจารย์และพี่ ๆ เป็นกันเองมากยิ่ง อาจารย์ที่ปรึกษา เข้าถึงได้ง่าย...” สอดคล้องกับวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่งในจังหวัดชายแดนใต้ ของ Lohmae et al. (2021) ที่กล่าวว่า การจัด โครงการเตรียมความพร้อมนักศึกษาใหม่ก่อนเข้าศึกษา ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาในรูปแบบสายเถาว์ที่สามารถดูแลนักศึกษาได้ใกล้ชิดและ นักศึกษาสามารถขอคำปรึกษาได้ทั้งจากอาจารย์และรุ่นพี่ รวมทั้งยังมีอาจารย์ประจำชั้นที่คอยให้การดูแลซึ่งจะทำให้ นักศึกษามีการปรับตัวในทิศทางที่ดีขึ้น

3. การปรับตัวทางด้านพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการปรับตัวของรอยในด้านบทบาทหน้าที่ (role function mode) เป็นการปรับตัวเพื่อรักษาความมั่นคงทางสังคมเกี่ยวข้องกับการทำ



หน้าที่ตามบทบาทที่ตนดำรงอยู่ในสังคม และ ด้านการพึ่งพาหว่ากัน (interdependent mode) เป็นการปรับตัวเพื่อรักษาความมั่นคงทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคน ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้ว่าพฤติกรรมเป็นส่วนหนึ่งที่นักศึกษาจะต้องมีการปรับตัว และเมื่อพวกเขาต้องเดินทางมาอยู่อาศัยในสังคม ชุมชน และวัฒนธรรมที่แตกต่างออกไปการกระทำหรือพฤติกรรมต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องปรับให้สอดคล้องกับสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมในชุมชน สังคมที่พวกเขาอาศัยอยู่ ดังนั้นความพร้อมและความพยายามปรับตัว จึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยที่กำหนดว่าพวกเขาสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและลดอุปสรรคปัญหาในการดำเนินชีวิตลงได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าบริบทของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้จะแตกต่างจากภาคอื่นถึงแม้ว่าจะเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมก็ตาม ล้วนมีความแตกต่างกันไป เช่น พิธีกรรมทางศาสนา สังคมความเป็นอยู่ การแต่งกาย การรับประทานอาหาร อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่ง แต่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและมีการปะทะสังสรรค์กันระหว่างวัฒนธรรมของกลุ่มตนและการรับเอาวัฒนธรรมจากผู้อื่นอีกด้วย (Chaiyapan & Suksawat, 2017) และยังพบเห็นว่าการดำเนินชีวิตประจำวันที่มีความเข้าใจและไม่ขัดกับหลักทางศาสนา ประสบการณ์ส่วนตัวในวัยเยาว์ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้นักศึกษาสามารถปรับตัวได้ดีเมื่อต้องมาอยู่ต่างถิ่น และการใช้เครือข่ายทางสังคมการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางศาสนาการเป็นสมาชิกชมรมมุสลิมของคณะและมหาวิทยาลัย เป็นอีกหนึ่งช่องทางในการเรียนรู้การปรับตัว เพื่อให้เกิดความเป็นอยู่ที่ง่ายขึ้น (Sukka et al., 2019) อีกทั้งยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวกับการปรับตัวของนักศึกษาชาวต่างชาติที่เข้ามาเรียนในกลุ่มมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐในเขตภาคเหนือ จะเห็นได้ว่าการมีความพยายามในการเรียนรู้ทางด้านภาษา วัฒนธรรม ประเพณี การเปิดใจ คิดเชิงบวกและสร้างการยอมรับในความแตกต่างระหว่างชาติพันธุ์ เชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม และอาศัยเทคโนโลยีการสื่อสารทั้งอินเทอร์เน็ต สื่อสังคมออนไลน์ โทรศัพท์สมาร์ทโฟนเข้ามาช่วยในการปรับตัว รวมทั้งความสามารถทางการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของกลุ่มนักศึกษาต่างชาติ อย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ .05 (Punpong & Prakrongjai, 2024) ซึ่งจะสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในงานวิจัย “...วันนั้นผมนั่งงกกับเพื่อนตอนไปซื้อของแถวหอพักพ่อค้าพูดภาษายาวีใส่ผมกับเพื่อนพ่อค้าพูดว่า เนะบือลีกาปอ ผมไม่เข้าใจภาษาที่พ่อค้าถามวันนั้น...” หลังจากนั้นนักศึกษามีการปรับตัวโดยการฝึกการเรียนรู้ภาษาในชีวิตประจำวันกับเพื่อนและใช้เครื่องมือสมาร์ทโฟนช่วยแปลภาษาในการสื่อสารและยังใช้เวลาอยู่หอพักกับเพื่อน ๆ เพื่อฝึกการสื่อสารเพื่อลดอุปสรรคในการใช้ชีวิตและทำให้เกิดความมั่นใจและเข้าใจสังคมพื้นที่สามจังหวัดเพิ่มมากขึ้นและมักชอบให้เพื่อน ๆ นำไปเรียนรู้สถานที่ต่าง ๆ รวมทั้งในช่วงเวลาเทศกาลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เช่น การถือศีลอด รายอ เป็นต้น



## สรุป

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญ (critical incidents analysis) ผู้ให้ข้อมูลเหตุการณ์สำคัญ 30 เหตุการณ์ พฤติกรรมการปรับตัวสรุปได้ 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) การปรับตัวด้านการใช้ภาษาในการสื่อสาร 2) การปรับตัวด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม 3) การปรับตัวทางด้านพหุวัฒนธรรม

ข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ ด้านการใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารยังเป็นประเด็นปัญหาและส่งผลกระทบต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของกลุ่มนักศึกษามีการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นจะเห็นว่าจะต้องมีการฝึกการใช้ภาษาไทยที่เป็นภาษาราชการเมื่อต้องเข้ารับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ในส่วนประเด็นการปรับตัวด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ยังต้องสนับสนุนการให้รุ่นพี่และเพื่อนที่ช่วยให้สามารถแก้ปัญหาในการเข้าสังคมและสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ที่เปลี่ยนแปลงได้ เพื่อให้นักศึกษามีความมั่นใจ รู้สึกอบอุ่นสบายใจ และส่วนด้านพหุวัฒนธรรมนั้นจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมในชุมชน สังคมที่อาศัยอยู่ ดังนั้นความพร้อมและความพยายามปรับตัว จึงเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยที่กำหนดว่าพวกเขาสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและลดอุปสรรคปัญหาในการดำเนินชีวิตลงได้

## ข้อเสนอแนะ

### ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้

จากการวิจัยในครั้งนี้สามารถเป็นข้อมูลพื้นฐานและมาเป็นแนวทางการวางแผนการดำเนินงานติดตามกำกับให้นักศึกษาสามารถใช้ชีวิตในการเรียนระดับอุดมศึกษาจนสำเร็จต่อไป

### ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 1 ในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านผู้สอน ด้านสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเรียน
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบการปรับตัวในด้านการเรียนของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต และนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ในมหาวิทยาลัยเดียวกัน

## รายการอ้างอิง (References)

Creswell, J.W., & Poth, C.N. (2017). *Qualitative Inquiry and Research Design Choosing among Five Approaches* (4<sup>th</sup> ed.). SAGE Publications.



- Chaiyapan, M., & Suksawat, J. (2017). Cultural Adaptation Affecting a Sense of Coherence of The Muslim Undergraduate Students in Songkhla Rajabhat University. *Journal Educational Sciences*, 10(1), 191 – 213. <https://ir.stou.ac.th/bitstream/123456789/1430/1/44374.pdf>
- Chokbamrung, S., & Thongnopakun, S. (2019). Factors related to adjustment of first-year university students in Chon Buri Province. *Journal of Medicine and Public Health*, 2 (2), 75 - 82 . <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/jmpubu/article/view/193039/148668>
- Division of Academic and Student affair Office, Princess of Naradhiwas University. (2023). *Statistics on the number of students of Prince of Princess of Naradhiwas University*. Author.
- Lohmae, U., Yeepaloh, M., Kajornkittiya, K., & Bunlap, P. (2021). Factors related to adaptations of the first-year nursing students studying at a nursing college in a southern border province of Thailand. *Journal of Nursing and Health Research*, 2 2 (3) . 1 3 5 - 1 4 6 . <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/bcnpy/article/view/250198>
- Manmanah, D., Musor, M., & Lakatep, P. (2020). Situation and ways for Muslim youth development in 3 southern border provinces. *Rajamangala University of Technology Tawan-ok Social Science Journal*, 9(1). 40 - 49. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/SocialJournal2rmutto/article/view/242217>
- Punpong, A., & Prakrongjai, P. (2024). Cultural Adaptation's Communication for the Foreign Students of Autonomous Universities in Northern Region. *Journal of Management Science Pibulsongkram Rajabhat University*, 6(1), 1 - 20. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/GraduatePSRU/article/view/246693/173076>
- Roy, C. & Andrews, H. A. (1999). *The Roy's adaptation model*, Appleton & Lange.
- Sukka, V., Kullawong M., & Maliwan, E. (2019). *Cultural Adaptation of the Students from Deep South of Thailand: A Case Study of the Students in Muslim's Club, Rajamangala University of Technology Srivijaya*. (Research Report). Rajamangala University of Technology Srivijaya. <https://www.repository.rmutsv.ac.th/handle/123456789/3384>